

**UCHWAŁA NR 0007.108.2019
RADY MIEJSKIEJ W CZERWIEŃSKU**

z dnia 30 grudnia 2019 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
i Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2020 w Gminie Czerwieńsk**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2019 r. poz. 506 z późn. zm.¹⁾), art. 4¹ ust. 1, 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. *o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277) oraz na podstawie art. 10 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. *o przeciwdziałaniu narkomanii* (Dz. U. z 2019 r. poz. 852 z późn. zm.²⁾) **uchwała się, co następuje:**

§ 1. Przyjmuje się Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2020 Gminy Czerwieńsk w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Czerwieńska.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem 01 stycznia 2020 r.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Czerwieńsku

Krzysztof Smorąg

---

¹⁾Zmiany tekstu jednolitego ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2019 r., poz. 1309, 1571, 1696 i 1815.

²⁾Zmiany tekstu jednolitego ustawy zostały ogłoszone w Dz. U z 2019 r., poz. 1655 i 1818.

Załącznik do uchwały Nr 0007.108.2019
RADY MIEJSKIEJ W CZERWIEŃSKU
z dnia 30 grudnia 2019 r.

GMINA CZERWIEŃSK

**Gminny Program
Profilaktyki i Rozwiązywania
Problemów Alkoholowych oraz
Przeciwdziałania Narkomanii
na rok 2020
Gminy Czerwieńsk**

Czerwieńsk, listopad 2019 r.

Spis treści:

I. Wstęp.....	3
II. Zagadnienia ogólne.....	4
III. Podstawy prawne.....	6
IV. Diagnoza problemu konsumpcji napojów alkoholowych i uzależnienia od alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych na terenie gminy Czerwieńsk	7
V. Czynniki sprzyjające uzależnieniu.....	12
VI. Cele i zadania Programu	18
1. Cele główne.....	18
2. Zadania do realizacji	19
3. Adresaci Programu	24
4. Realizatorzy programu	24
VII. Sposoby realizacji Programu	25
VIII. Źródła finansowania.....	26
IX. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.....	26
X. Kontrola realizacji Programu	27
XI. Przewidywane efekty realizacji Programu	28

I. Wstęp

Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi nakłada na gminę obowiązek podejmowania działań zmierzających do ograniczenia spożycia napojów alkoholowych, inicjowania i wspierania przedsięwzięć mających na celu zmianę obyczajów w zakresie sposobu spożycia tych napojów, przeciwdziałania powstawaniu i usuwaniu następstw nadużywania alkoholu, oddziaływania na osoby nadużywające alkoholu oraz udzielania pomocy ich rodzinom.

Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii również wymienia katalog zadań za realizację, których odpowiedzialna jest gmina. Skupiają się one wokół szeroko rozumianej pomocy osobom uzależnionym i zagrożonych uzależnieniem oraz ich rodzinom, a przede wszystkim profilaktyce adresowanej do różnych grup wiekowych, a zwłaszcza dzieci i młodzieży.

Realizacja tych zadań może odbywać się na podstawie dwóch odrębnych programów lub jednego wspólnego zawierającego zadania z obydwu ustaw. W roku 2020 realizacja w/w zadań będzie odbywać się na podstawie jednego wspólnego programu zwanego Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w gminie Czerwieńsk. Kompatybilność zadań wynikających z obydwu ustaw przemawia za konstrukcją jednego wspólnego programu.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii jest podstawowym dokumentem określającym zakres i formę realizacji działań związanych z przeciwdziałaniem alkoholizmowi i narkomanii na terenie gminy Czerwieńsk. Program ma na celu tworzenie spójnego systemu działań naprawczych i profilaktyki zmierzającej do zapobiegania powstawaniu nowych problemów alkoholowych i innych uzależnień oraz zmniejszeniu tych, które aktualnie występują. Jednocześnie program ten jest w dużej mierze kontynuacją działalności prowadzonej w latach ubiegłych oraz wpisuje się w politykę Państwa Polskiego zawartą w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016 -2020.

Napoje alkoholowe należą do najpowszechniej spożywanych dóbr konsumpcyjnych. Jednocześnie jest to towar szczególnego rodzaju. Jego specyfika polega na tym, że z piciem wiązać się może wiele negatywnych konsekwencji zdrowotnych i społecznych tj. przestępczość, ubóstwo, przemoc w rodzinie, wypadki samochodowe. W obecnej dobie nie zastanawiamy się już, czy warto pomagać osobom, rodzinom, dzieciom dotkniętym problemem alkoholizmu, ale jak to robić szybciej, skuteczniej i efektywniej. Pomagać to nie tylko minimalizować skutki alkoholizmu, ale przede wszystkim zapobiegać, czyli edukować, uświadamiać, wskazywać alternatywne sposoby spędzania czasu wolnego, radzenia sobie z sytuacjami trudnymi, konfliktowymi. Pomagać to również podejmować działania polegające na kształtowaniu prawidłowych postaw osobowościowych, uczyć umiejętności mówienia „nie” wszelkim używkom, kiedy to człowiek jest poddany presji otoczenia.

II. Zagadnienia ogólne

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii gminy Czerwieńsk na rok 2020, zwany dalej Programem, jest zapisem działań, które w roku 2020 realizowane będą w ramach zadań własnych Gminy Czerwieńsk w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych, przemocy w rodzinie oraz integracji społecznej.

W gminie Czerwieńsk system rozwiązywania problemów uzależnień charakteryzuje się współpracą wielu wyspecjalizowanych podmiotów realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom, w tym w szczególności spowodowanych przez alkohol, narkotyki są to min.:

1. Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerwieńsku
2. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czerwieńsku
3. Zespół Interdyscyplinarny
4. Punkt Terapeutyczno – Konsultacyjny w Czerwieńsku
5. Straż Miejska w Czerwieńsku
6. Placówki oświatowe
7. Miejsko - Gminny Ośrodek Kultury w Czerwieńsku
8. Podmioty lecznicze
9. Organizacje pozarządowe
10. Kościół

Program jest otwarty i ma charakter ramowy. W trakcie realizacji może ulegać modyfikacji i być wzbogacany o nowe treści w zależności od zaistniałych potrzeb. Opisanie w nim cele oraz sposoby ich realizacji mają charakter długofalowy.

Ilekróć w Programie mowa jest o:

1) profilaktyce to należy przez to rozumieć:

- a) **profilaktykę uniwersalną** – tj. profilaktykę ukierunkowaną na całe populacje, działania profilaktyczne adresowane do całych grup (populacji) bez względu na stopień indywidualnego ryzyka występowania problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i nowych substancji psychoaktywnych lub uzależnień behawioralnych. Ich celem jest zmniejszanie lub eliminowanie czynników ryzyka, sprzyjających rozwojowi problemów w danej populacji i wzmacnianie czynników wspierających prawidłowy rozwój. Działania uniwersalne są realizowane np. w populacji dzieci i młodzieży podlegających obowiązkowi szkolnemu, w populacji młodych dorosłych, w populacji rodziców posiadających dzieci w wieku szkolnym.

Przykładem profilaktyki uniwersalnej są programy opóźniania inicjacji alkoholowej lub nikotynowej adresowane do całej populacji dzieci wchodzących w okres pierwszych eksperymentów z substancjami psychoaktywnymi;

- b) **profilaktykę selektywną** – tj. profilaktykę ukierunkowaną na jednostki i grupy zwiększonego ryzyka, to jest działania profilaktyczne adresowane do jednostek lub grup, które ze względu na swoją sytuację społeczną, rodzinną, środowiskową lub uwarunkowania biologiczne są narażone na większe od przeciętnego ryzyko wystąpienia problemów, wynikających ze stosowania substancji psychoaktywnych, uzależnień behawioralnych lub innych zaburzeń zdrowia psychicznego. Działania z tego poziomu profilaktyki są podejmowane ze względu na sam fakt przynależności do danej grupy; profilaktyka selektywna jest działaniem uprzedzającym, a nie naprawczym;
  - c) **profilaktykę wskazującą** – tj. profilaktykę ukierunkowaną na jednostki (lub grupy) wysokiego ryzyka demonstrujące wczesne symptomy problemów związanych z używaniem alkoholu, środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub NSP, bądź problemów wynikających z uzależnień behawioralnych, ale jeszcze niespełniające kryteriów diagnostycznych uzależnienia, a także wskazujące na symptomy innych zaburzeń zachowania lub problemów psychicznych. Przykładem profilaktyki wskazującej są interwencje, podejmowane wobec uczniów upijających się lub eksperymentujących z narkotykami czy niektóre działania mające na celu redukcję szkód zdrowotnych lub społecznych u osób nadużywających substancji psychoaktywnych (np. działania edukacyjne i prawne zmierzające do ograniczenia liczby wypadków drogowych popełnianych przez kierowców pod wpływem tych substancji).
- 2) Komisji - należy przez to rozumieć Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czerwieńsku.
  - 3) Ustawie - należy przez to rozumieć ustawę o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.
  - 4) NPZ – należy przez to rozumieć Narodowy Program Zdrowia.

III. Podstawy prawne

Obowiązek uchwalenia niniejszego Programu wynika bezpośrednio z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277). W realizacji zadań zawartych w Programie szczególne zastosowanie mają następujące akty prawne:

1. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. *o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277).
2. Ustawa z dnia 11 września 2015 r. *o zdrowiu publicznym* (Dz. U. z 2018 r. poz. 1492 z późn. zm.).
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. *o przeciwdziałaniu narkomanii* (Dz. U. z 2019 r. poz. 852 z późn. zm.).
4. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. *o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390 z późn. zm.).
5. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2009 r. *o finansach publicznych* (Dz. U. z 2019 r. poz. 869 z późn. zm.).
6. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. *o samorządzie gminnym* (Dz. U. z 2019 r. poz. 506 z późn. zm.).
7. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. *o pomocy społecznej* (Dz. U. z 2019 r. poz. 1507 z późn. zm.).
8. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 r. *w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”* (Dz. U. z 2011 r., Nr 209, poz. 1245).
9. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 r. *w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016–2020* (Dz. U. z 2016 r. poz. 1492).

IV. Diagnoza problemu konsumpcji napojów alkoholowych i uzależnienia od alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych na terenie gminy Czerwieńsk

Diagnoza problemu konsumpcji napojów alkoholowych i uzależnienia od alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych na terenie gminy Czerwieńsk zostanie dokładnie opracowana i przedstawiona w Gminnym Programie Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2021.

W tym celu Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czerwieńsku jako technikę badawczą wybrała ankietowanie.

„Ankietowanie to technika badawcza polegająca na pisemnym udzielaniu odpowiedzi na pytania tworzące świadomy, logiczny, konsekwentny i spójny zestaw pytań służących do rozwiązania określonej tezy lub szczegółowego problemu badawczego.

Należy zadbać, aby użyte w ankiecie pytania:

- 1) były merytoryczne i odpowiadały kryterium logiki;
- 2) zostały sformułowane w sposób zrozumiały, nie były trudne i uwzględniały rzeczywiste możliwości badanych;
- 3) nie sugerowały odpowiedzi;
- 4) uwzględniały szczegółowe problemy związane z zasadniczą problematyką rezygnując z ogólnikowości na rzecz bliżej skonkretyzowanych ujęć;
- 5) wyrażone były w formie grzecznościowej.

Pozytywną stroną ankietowania jest stosunkowo szybkie tempo badań, operatywność procesu badawczego polegająca na zastosowaniu ankiet pocztowych, prasowych, radiowo - telewizyjnych lub środowiskowych gdzie przy niewielkich nakładach organizacyjno - technicznych i finansowych można uzyskać znaczne efekty, możliwość zastosowania do badań licznych populacji (zbiorowości), zachowania anonimowości, intymności i stosunkowo wysoki stopień wiarygodności otrzymanych odpowiedzi” (źródło: „*Metodologia Ogólna Jerzy Apanowicz Wydawnictwo Diecezji Włocławskiej „BERNARDINUM” Gdynia 2002*).

Gminna Komisja Rozwiązywania problemów Alkoholowych w Czerwieńsku opracowała w roku 2019 r. ankietę, której grupa badawcza to:

- a) uczniowie szkół podstawowych z klas od IV –VIII;
- b) młodzież z Zespołu Szkół w Czerwieńsku;
- c) rodzice w/w dzieci i młodzieży;
- d) sprzedawcy i właściciele punktów sprzedaży alkoholowych.

Celem badania będzie zebranie informacji, analiza postaw i przekonań na temat zażywania alkoholu, narkotyków i innych używek w otoczeniu uczniów. Zebrane wyniki pomogą w planowaniu działań profilaktycznych oraz z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom dzieci i młodzieży jakie można podjąć na terenie gminy Czerwieńsk.

Natomiast celem badania wśród sprzedawców napojów alkoholowych jest poznanie postawy sprzedawców względem następujących zagadnień:

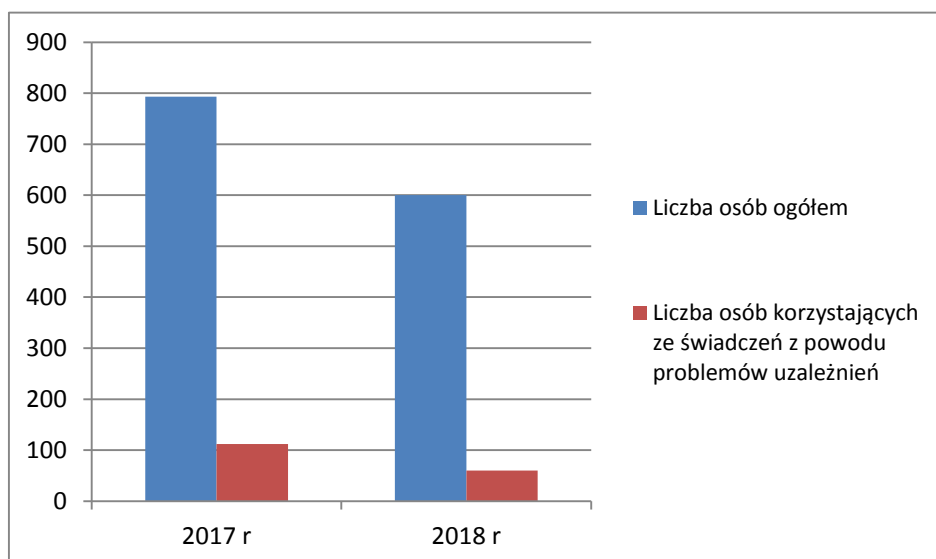
- a) sprzedaży alkoholu osobom nieletnim;
- b) sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym;
- c) spożywania alkoholu w miejscu jego sprzedaży;
- d) nieprzyjemne sytuacje zainicjowane przez osoby spożywające alkohol.

Niewątpliwie jest to grupa, która może zarysować szczególny obraz problemów związanych z alkoholem występujących w gminie Czerwieńsk. Sprzedawcy alkoholu bowiem spotykają się codziennie w swojej pracy z konsumentami tego napoju. Ich postawy wobec osób nadużywających / konsumujących alkohol oraz przestrzeganie prawa w zakresie sprzedaży alkoholu mogą w znacznym stopniu przyczynić się do ograniczenia problemów związanych z nadużywaniem alkoholu zarówno przez nieletnich jak i dorosłych.

Metryka gminy

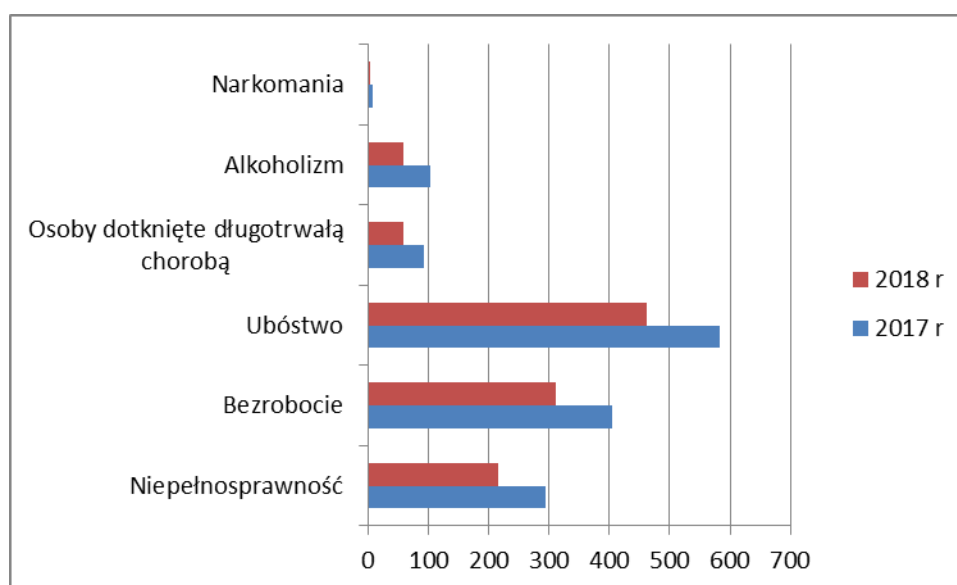
1. Działalność Ośrodka Pomocy Społecznej w Czerwieńsku

W 2017 roku łączna liczba osób korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Czerwieńsku wyniosła 793 osoby, w 2018 roku wyniosła 600 osób co stanowi spadek o 24,34%. Natomiast jeżeli chodzi o liczbę osób korzystających ze świadczeń z powodu problemów uzależnień od alkoholu i narkotyków w 2017 r. było ich 112 osób, a w roku 2018 – 60 osób.

Wykres 1: Łączna liczba osób korzystających z pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Czerwieńsku oraz liczba osób korzystających ze świadczeń z powodu problemów uzależnień.

Głównymi powodami udzielenia pomocy przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerwieńsku są min.: niepełnosprawność, bezrobocie, ubóstwo, długotrwała choroba oraz alkoholizm i narkomania. W związku ze spadkiem liczby osób korzystających z pomocy na przestrzeni lat 2017 – 2018 zauważalny jest spadek udzielenia tej pomocy z powodu alkoholizmu o 43,27% (2017 r. – 104 osoby, 2018 r. – 59 osób) oraz narkomanii o 87,5% (2017 r. – 8 osób, 2018 r. – 1 osoba). Liczba osób korzystających z pomocy z powodu pozostałych powodów jej udzielenia przedstawia się następująco: niepełnosprawność (w 2017 r. – 294 osoby, 2018 r. – 216 osób), bezrobocie (w 2017 r. – 404 osoby, 2018 r. – 312 osób), ubóstwo (w 2017 r. – 582 osoby, 2018 r. – 461 osób), długotrwała choroba (w 2017 r. – 92 osoby, 2018 r. – 58 osób).

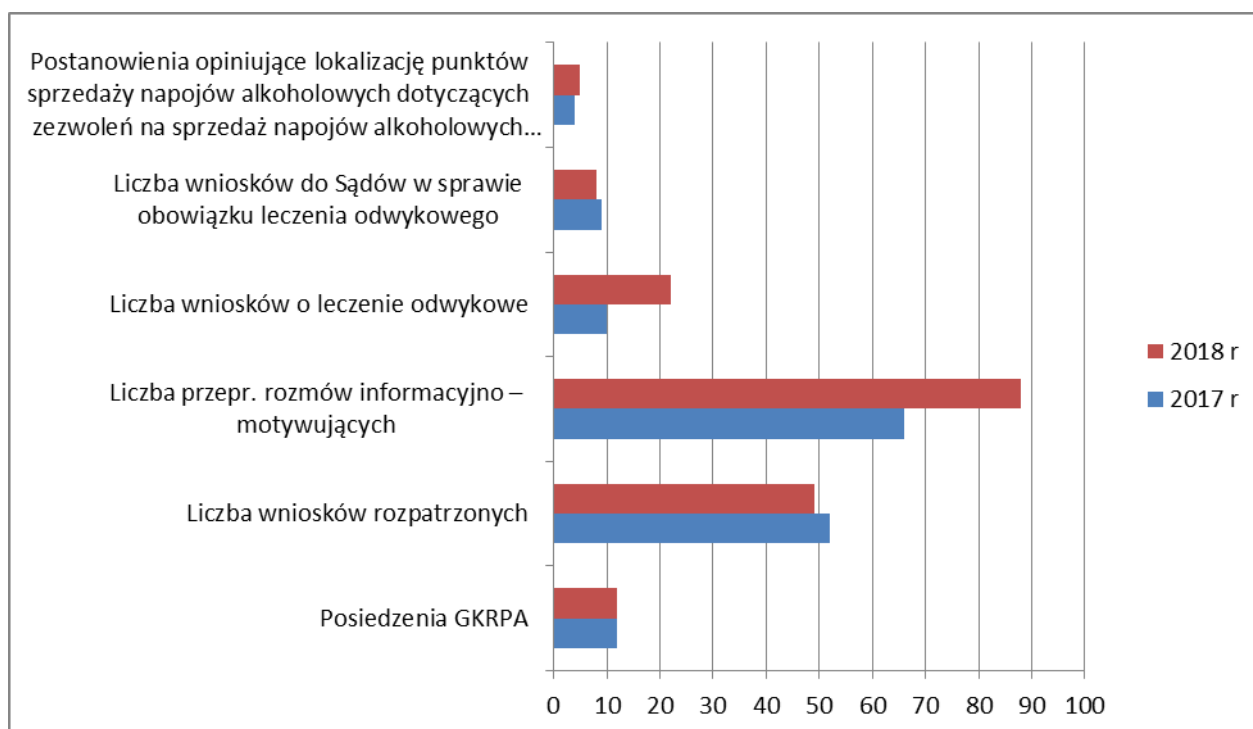

Wykres 2: Powody przyznawania pomocy przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerwieńsku.

2. Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czerwieńsku powołana zarządzeniem Burmistrza Czerwieńska realizuje swoje zdania zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277 z późn. zm.). W roku 2017 Komisja rozpatrzyła 52 wnioski w wyniku, których przeprowadzono 66 rozmów informacyjno – motywujących, natomiast 49 wniosków zostało rozpatrzonych w 2018 r. i przeprowadzono 88 rozmów informacyjno – motywujących. Komisja sporządziła 10 wniosków o leczenie odwykowe w 2017 r, a w roku 2018 ich liczba wzrosła do 22. Jeżeli chodzi o wnioski sporządzone przez Komisję do Sądu w sprawie obowiązku leczenia odwykowego to w 2017 r. było ich 9, a w 2018 r. 8. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czerwieńsku

w latach 2017 i 2018 nie przeprowadzała kontroli punktów sprzedaży napojów alkoholowych, wydała jednak 4 postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych dotyczących zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu lub poza miejscem sprzedaży w roku 2017, natomiast w roku 2018 wydała 5 takich postanowień. Postanowień negatywnych komisja nie wydała.

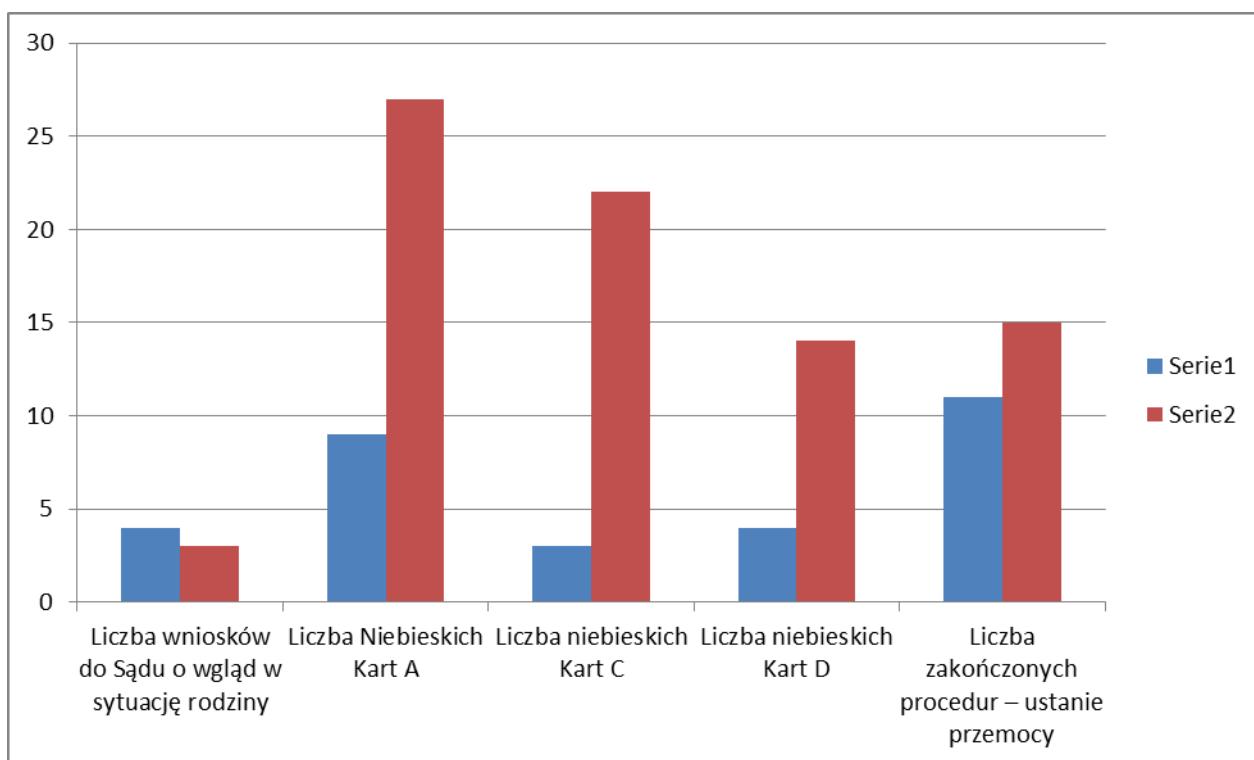
Wykres 3: Działalność Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czerwieńsku.

3. Zespół Interdyscyplinarny w Czerwieńsku

W roku 2017 kontynuowane były 24 procedury „Niebieska Karta” z lat poprzednich, wszczęto 9 nowych procedur Niebieskiej Karty – A w okresie tym: 1 przez przedstawicieli OPS, 6 przez policję, 1 przez oświatę i 1 przez GKRPA.

W roku 2018 kontynuowane były 32 procedury „Niebieska Karta” z lat poprzednich, wszczęto 27 nowych procedur Niebieskiej Karty – A w okresie tym: 5 przez przedstawicieli OPS, 21 przez policję i 1 przez służbę zdrowia.

W związku z procedurą „Niebieskich Kart” Zespół Interdyscyplinarny skierował w 2017 r. 4 wnioski do Sądu o wgląd w sytuację rodziny, w roku 2018 wniosków tych było 3. Wniosków do Sądu o leczenie psychiatryczne bez zgody, pism do kuratora o przyspieszenie realizacji postanowienia sądowego dotyczącego leczenia z alkoholizmu oraz dzieci, których odebrano na podstawie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie w latach 2017 – 2018 nie było.

Wykres 4: Działania podjęte w związku z procedurą „Niebieska karta”.

4. Rynek alkoholowy

Ilość limitów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie gminy Czerwieńsk (wg stanu na dzień 31.10.2019 r.) w tym:

A. do spożycia poza miejscem sprzedaży: **80**, wg zawartości alkoholu:

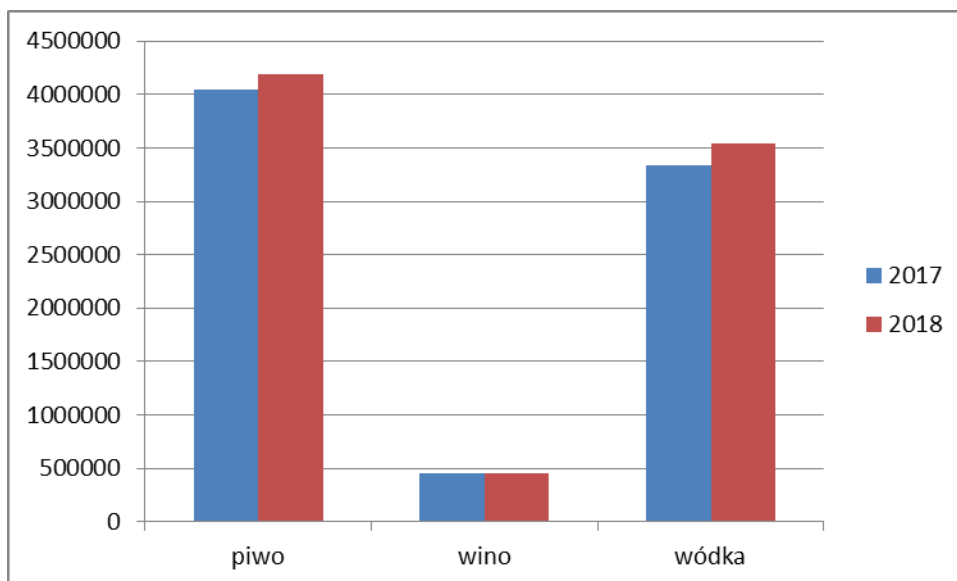
- a) do 4,5% : **28**
- b) od 4,05 % do 18 %: **27**
- c) powyżej 18 %: **25**

B. do spożycia w miejscu sprzedaży **12**, wg zawartości alkoholu:

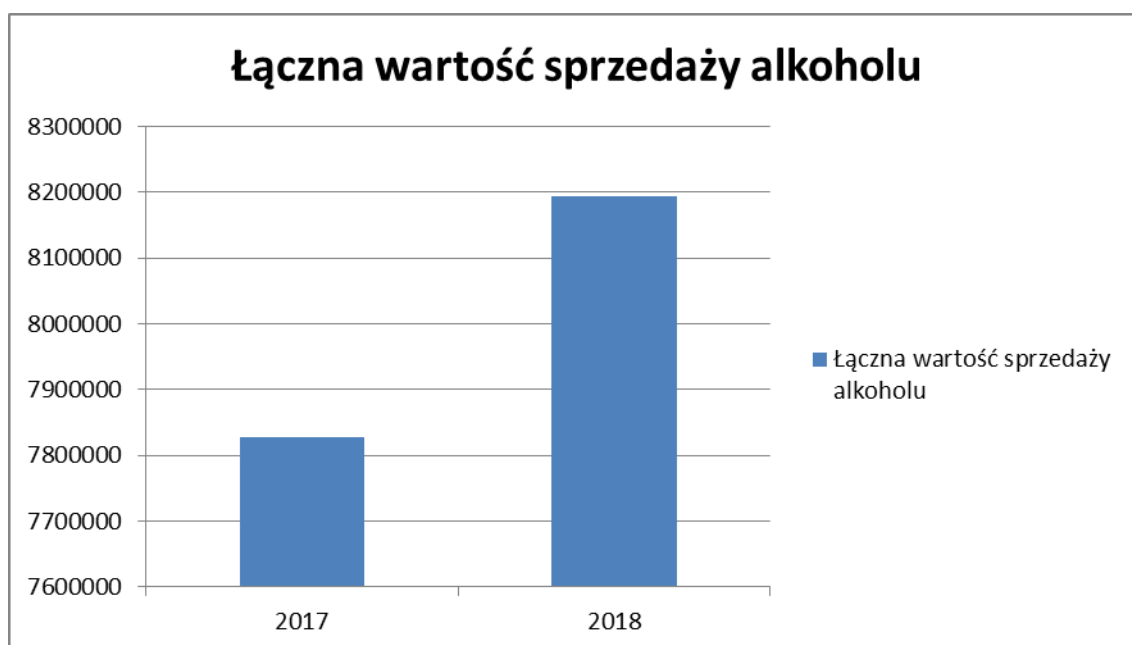
- a) do 4,5% : **5**
- b) od 4,05 % do 18 %: **3**
- c) powyżej 18 %: **4**

Wartość sprzedaży alkoholu na terenie gminy Czerwieńsk według oświadczeń sprzedaży napojów alkoholowych złożonych przez przedsiębiorców w latach 2017 – 2018 wyniosła:

	2017 r.	2018 r.
Piwo	4 046 047,53 zł	4 195 291,95 zł
Wino	450 945,52 zł	459 898,17 zł
Wódka	3 331 835,77 zł	3 539 069,71 zł
Razem	7 828 828,82 zł	8 194 259,83 zł

Wykres 5: Wartość sprzedaży alkoholu na terenie gminy Czerwieńsk z podziałem na piwo, wino i wódkę.

Wykres 6: Łączna wartość sprzedaży alkoholu na terenie gminy Czerwieńsk.

Jak widać z wykresu 6, łączna wartość sprzedaży alkoholu na terenie gminy Czerwieńsk na przestrzeni lat 2017 – 2018 wzrosła o 365 431,01 zł tj. o 4,67%.

V. Czynniki sprzyjające uzależnieniu

Według danych raportu Światowej Organizacji Zdrowia (WHO) za rok 2016 dotyczących ilości wypitego alkoholu na jednego mieszkańca Polska razem z Rosją zajęła czwartą pozycję. Ranking otwierają mieszkańcy Litwy. W 2016 roku na jednego mieszkańca przypadło tam 16 litrów

wypitego spirytusu. Na drugim miejscu znalazła się Białoruś, na trzecim Łotwa. W przeliczeniu na liczbę mieszkańców (powyżej 15 lat) na jednego Polaka, w 2016 roku, przypadało 12 litrów czystego alkoholu. To dwukrotnie więcej, niż wynosi światowa średnia z ubiegłych lat.

Dane PARPA wykazują, że problem uzależnienia od alkoholu dotyczy bezpośrednio i pośrednio w sumie około 6,3 mln Polaków, czyli 16% całej populacji. Samych uzależnionych od alkoholu jest w Polsce około 800 tys. osób (2% populacji). Osoby pijące szkodliwie to populacja 2 - 2,5 miliona osób (5–7% społeczeństwa). W wyniku uzależnienia członka rodziny od alkoholu około 3 miliony osób (małżonkowie, dzieci, rodzice, krewni) ponosi konsekwencje tego zjawiska. *Źródło: dane z „Raportu WHO za 2016 rok”, „Ekonomiczne aspekty skutków picia alkoholu w Europie i w Polsce”, Instytut Organizacji Ochrony Zdrowia Uczelni Łazarskiego, Warszawa, 2013.*

Również badania przeprowadzane cyklicznie przez Państwową Agencję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wykazują, że nadmierne picie i uzależnienie to, w opinii Polaków, jeden z najważniejszych problemów społecznych, zarówno na poziomie kraju, jak i na poziomie lokalnym. *Źródło: Fudała J., Dąbrowska K., Łukowska K. „Uzależnienie od alkoholu-między diagnozą a działaniem”, Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, Warszawa, 2013.*

Istotne zagrożenie, jakie niesie ze sobą alkohol w funkcjonowaniu społecznym człowieka stanowi nietrzeźwość użytkowników ruchu drogowego. Według danych Komendy Głównej Policji, w 2017 roku uczestnicy ruchu będący pod działaniem alkoholu spowodowali 2 163 wypadki (6,6% ogółu), w których zginęły 273 osoby (9,6%), a rannych zostało 2 440 osób (6,2%). Najliczniejszą grupę sprawców wypadków stanowili kierujący pojazdami. W odniesieniu do ogólnej liczby wypadków spowodowanych przez kierujących, kierujący pod działaniem alkoholu stanowili 5,6%. Piesi, będący pod działaniem alkoholu spowodowali 518 wypadków, w ich wyniku śmierć poniosło 71 osób, a 454 zostały ranne. *Źródło: Komenda Główna Policji, Biuro Prewencji i Ruchu Drogowego, Wydział Ruchu Drogowego –Raport roczny „Wypadki drogowe w Polsce w 2017 r.”*

Główne czynniki sprzyjające uzależnieniom

a) czynniki biologiczne

Jak podają naukowcy, około 20% ogólnej populacji ludzkości, to osoby mające wrodzone, genetyczne skłonności do uzależnienia się od środka chemicznego zmieniającego świadomość, w tym od alkoholu. Niektórzy nawet tę wrodzoną skłonność do uzależnień umiejscawiają w konkretnych genach, w konkretnym chromosomie.

Źródło: <https://witrynowiejska.org.pl/o-nas/item/20127-czynniki-wplywajace-na-powstanie-uzaleznienia>;

b) czynniki społeczne

Rodzina jest naturalnym środowiskiem, w którym wzrasta, rozwija się i usamodzielnia człowiek. Z niej czerpie wzorce postępowania i wartościowania, zasady oceny świata zewnętrznego, przenosząc nierzadko rolę, jaką pełni w rodzinie, na relacje poza nią. Czynnikiem zwiększającym możliwość sięgania przez młodego człowieka po używki w tej sferze są (z wyłączeniem rodzin dysfunkcyjnych, w których złym wzorcem postępowania są rodzice lub rodzeństwo):

- **rozpad więzi**, który obserwujemy u coraz większej liczby rodzin. Przyczyny: tempo życia, fizyczna nieobecność rodziców w domu przy jednoczesnym zanikaniu rodzin wielopokoleniowych, nietrwałość związków małżeńskich, duża anonimowość w miejscu zamieszkania. Daje to poczucie osamotnienia, bezkarności, izolacji, czy nawet „zbędności” młodego człowieka w rodzinie;

- **nadopiekuńczość**, która prowadzi do ograniczenia wolności i samodzielności młodego człowieka pod pozorem działania dla jego dobra. Działanie takie nastawione jest na realizację oczekiwań rodziców, a nie zaspokajanie fundamentalnych potrzeb dziecka, co prowadzi do obniżenia poczucia własnej wartości, wzrostu reakcji lękowych, a ostatecznie do buntu wobec rodziców przejawiającego się m.in. w chęci szybszego usamodzielnienia się;

– **chłód emocjonalny**, polegający na nieujawnianiu emocji wobec wychowanka, szczególnie pozytywnych. Takie postępowanie rodzi tendencje do skrywania ich w sobie i tłumienia ich przed światem zewnętrznym, a w konsekwencji prób ucieczki w substancje uzależniające, aby pokonać lęk związany z wyrażaniem swoich myśli i uczuć;

– **przedmiotowość**, czyli traktowanie dziecka jako karty przetargowej w relacjach między rodzicami, co powoduje powstawanie i utrwalanie się rozterek emocjonalnych związanych z identyfikacją po jednej ze stron i opozycji wobec drugiego rodzica. Odejście w substancje uzależniające ma wówczas charakter odśrodkowujący, stanowi ucieczkę od problemów w rodzinie;

– **deficyt potrzeb dziecka** – kiedy rodzina nie zaspokaja potrzeb bezpieczeństwa, miłości, akceptacji, młody człowiek zwraca się ku substancjom uzależniającym, by w nich znaleźć substytut ich zaspokojenia, nierzadko połączony z przynależnością do jakiejś grupy czy subkultury;

– **rozpad rodziny**, pod którym należy rozumieć nie tylko fizyczną śmierć jednego z jej członków, ale również śmierć psychologiczną lub emocjonalną związaną z rozpadem

małżeństwa lub też zaistnieniem kolejnego związku partnerskiego z udziałem jednego z rodziców;

– **radykalna zmiana statusu społecznego** – nagły i drastyczny spadek dochodów (związany np. z utratą pracy) może powodować powstanie i eskalację napięć wewnątrz rodziny, aktów przemocy psychofizycznej, braku zrozumienia, pustki emocjonalnej, separacji, czy w końcu rozpadu rodziny. Powoduje to uczucie frustracji i bezsilności, które zostaje odrzucone przez młodego człowieka, szukającego dawnego statusu rodziny.

Źródło: <https://opoka.org.pl/biblioteka/I/IP/wych200906-uzaleznienia.html>;

c) **środowisko rówieśnicze**

Grupa rówieśnicza tworzy środowisko sprzyjające szerzeniu się uzależnień. Staje się usprawiedliwieniem samodzielnego przebywania poza domem, zachęca do pierwszych prób, ułatwia dzielenie się narkotykami i nabytymi doświadczeniami. Szalenie trudno jest odmówić i przeciwstawić się pozostałym, gdyż można utracić tak ważną w tym wieku dla młodego człowieka pozycję w grupie. Dzieci nie przeciwstawiają się grupie, presji rówieśniczego środowiska, głównie ze względu na dużą potrzebę akceptacji. Wpływ rówieśników jest jednym z głównych powodów, dla których dziecko po raz pierwszy próbuje papierosów, alkoholu, czy narkotyków.

Młodzieńcza potrzeba buntu jest także częstym czynnikiem skłaniającym do sięgania po używki. Młodzież chce robić rzeczy, które spotykają się z aprobatą rówieśników, gdy jednocześnie spotyka się z naganą rodziców. Ponadto korzystanie z środków zakazanych przez dorosłych zespala środowisko młodych. Sięganie po używki jest częścią generalnej strategii buntu i pokoleniowej solidarności.

Potrzeba wykazania się, pogoń za byciem najlepszym, tempo życia i ogrom wiedzy, jaką młody człowiek musi przyswoić sprawia, iż decyduje się na sięgnięcie po substancje psychoaktywne, aby podnieść swoje zdolności percepcji, pamięci, a jednocześnie usunąć własne zahamowania, które obniżają autoprezentację i mogą zmniejszyć jego szanse na np. zdobycie pracy, awansu. Również poczucie niedorównywania grupie (klasa, rocznik, pracownicy) może skłaniać do ucieczki w substancje uzależniające, jako czynnika odreagowania i mobilizacji.

Badania dowodzą, iż młodzież i dzieci pierwszych prób sięgania po używki dokonują w obecności i przy akceptacji swoich rówieśników lub niewiele starszych kolegów. Właściwe funkcjonowanie rodziny jest tu nierzadko najważniejszym momentem pozwalającym na szybką i skuteczną reakcję wobec młodego człowieka będącego w „fazie prób”. *Źródło: <https://opoka.org.pl/biblioteka/I/IP/wych200906-uzaleznienia.html> ;*

d) Czynniki psychologiczne

– **niedojrzałość emocjonalna** – osoby niedojrzałe mają znacznie więcej problemów z pokonywaniem różnych trudności niż pozostali. Często potrzebują różnego rodzaju „podpórek”. Dla jednych będą to leki, dla innych alkohol lub narkotyki. Do cech osobowości wpływających na uruchomienie koła uzależnień należą: nadmierna zależność, brak orientacji, kim się jest, poczucie wewnętrznej pustki, przeżywanie poczucia winy, mała odporność na frustracje, trudności w wyrażaniu uczuć, niska samoocena, problemy z autorytetami itp.;

– **nieprzystosowanie społeczne** – osoby z zespołem skumulowanych objawów, które wchodzi w otwarty konflikt z normami obyczajowymi, moralnymi lub społecznymi, a także te, które uczestniczą w podkulturach i identyfikują się z ich normami. Młodzież rozpoczynając picie alkoholu, palenie papierosów, czy też używanie narkotyków nie robi tego samotnie (przynajmniej we wstępnej fazie nałogu), ale w grupie zaufanych sobie ludzi, gdzie funkcjonują silne więzi wewnętrzne, istnieje własna symbolika i rytuały. Wówczas używki są ucieczką od frustracji i trudnych emocji;

– **ucieczka od problemów zewnętrznych** – korzystanie z używek jest stworzeniem swego rodzaju muru oddzielającego od rzeczywistości, z którą młody człowiek nie potrafi sobie poradzić, która go determinuje, jest rodzajem uniknięcia konfrontacji z realnością, ucieczką od problemów w świat nierzeczywisty;

– **ucieczka od problemów wewnętrznych** – osoba sięga po używki, aby poradzić sobie z trudnościami emocjonalnymi, podnieść niską własną samoocenę (związaną np. z opóźniającym się dojrzewaniem fizycznym, jego przebiegiem lub zaakceptowaniem jego skutków), pokonać nieśmiałość, lęk, depresję, wyeliminować wewnętrzne napięcie. Korzystanie z używek ma wówczas zakamuflować braki rozwojowe, intelektualne, kulturowe lub emocjonalne, poczucie zagubienia w świecie, poszukują sensu istnienia, wartości, które mogliby uznać za swoje. Młody człowiek chce sprawiać wrażenie np. przywódcy, idola, człowieka sukcesu zadowolonego z własnego życia i postępowania, co – według jego oceny – może osiągnąć przy pomocy używek.

Źródło: <https://opoka.org.pl/biblioteka/1/IP/wych200906-uzaleznienia.html> ;

e) sytuacja demograficzna

W gminie Czerwieńsku według danych zawartych w Statystycznym Vademecum Samorządowca w roku 2017 mieszkało 10055 osób. co stanowi 13,31% ogółu populacji powiatu zielonogórskiego. Liczba osób w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym według stanu na 31.12.2017 r., wynosi 59,8. Dominującą grupą

mieszkańców ze względu na płeć stanowią kobiety – 50,71%, natomiast mężczyźni stanowili 49,29 %. Źródło: dane Urzędu Statystycznego w Zielonej Górze: „Statystyczne Vademecum Samorządowca 2017”;

f) sytuacja materialna

Osoby uzależnione od alkoholu często charakteryzują się niezaradnością życiową, brakiem umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego, brakiem sumienności w wykonywaniu obowiązków zawodowych – pozostają często poza rynkiem zatrudnienia, większość posiadanych środków przeznaczają na alkohol, w związku z tym pozbawiają siebie i rodzinę dostępu do podstawowych środków materialnych. Z danych Ośrodka Pomocy Społecznej w Czerwieńsku wynika, że liczba osób korzystających z pomocy w 2017 r. wyniosła 793 osoby, w 2018 roku - 600 osób co stanowi spadek o 24,34%. Natomiast jeżeli chodzi o liczbę osób korzystających ze świadczeń z powodu problemów uzależnień od alkoholu i narkotyków w 2017 r. było ich 112 osób, a w roku 2018 – 60 osób. Źródło: dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Czerwieńsku ;

g) bezrobocie

W gminie Czerwieńsk według stanu na dzień 31.12.2017 roku zarejestrowanych było 256 osób bezrobotnych, co stanowi 2,54% ogółu mieszkańców. Znaczącą grupę osób bezrobotnych stanowią kobiety – 62,9%. Długotrwale bezrobocie stanowi jeden z głównych czynników ryzyka nasilania się problemów alkoholowych i zaburzeń o charakterze niedostosowania społecznego, co w konsekwencji może prowadzić do nadużywania alkoholu, zachowań agresywnych i przemocy w rodzinie. Związane z tym osłabienie funkcji opiekuńczo – wychowawczej rodziny w sposób szczególny naraża dzieci na poszukiwanie alternatywnych, w tym destrukcyjnych, form aktywności, związanych ze spożywaniem alkoholu i innych substancji psychoaktywnych. Źródło: dane Urzędu Statystycznego w Zielonej Górze: „Statystyczne Vademecum Samorządowca 2017”;

h) przemoc

Zjawisko przemocy jest w nierozłączny sposób związane z problemem alkoholowym występującym w rodzinach. Systematyczne działania informacyjno-edukacyjne podejmowane w skali całego kraju oraz lokalnie, cykliczne kampanie „przeciw przemocy”, przyczyniają się do zwiększenia wśród ofiar i świadków przemocy świadomości w zakresie swoich praw oraz miejsc i instytucji, w których otrzymają pomoc. W gminie Czerwieńsk istotnym ogniwem systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie jest Zespół Interdyscyplinarny, którego celem jest udzielanie pomocy osobom lub całym rodzinom dotkniętym problemem przemocy. Celem

głównym zespołu interdyscyplinarnego jest efektywna współpraca instytucji i organizacji na rzecz zapobiegania i zwalczania przemocy w rodzinie. W roku 2017 kontynuowane były 24 procedury „Niebieska Karta” z lat poprzednich, wszczęto 9 nowych procedur Niebieskiej Karty – A w okresie tym: 1 przez przedstawicieli OPS, 6 przez policję, 1 przez oświatę i 1 przez GKRPA. W roku 2018 kontynuowane były 32 procedury „Niebieska Karta” z lat poprzednich, wszczęto 27 nowych procedur Niebieskiej Karty – A w okresie tym: 5 przez przedstawicieli OPS, 21 przez policję i 1 przez służbę zdrowia. Źródło: dane Ośrodka Pomocy Społecznej w Czerwieńsku.

VI. Cele i zadania Programu

1. Cele główne

Celem głównym Programu jest zapobieganie powstawaniu nowych problemów alkoholowych i narkomanii, zmniejszanie tych, które aktualnie występują oraz ograniczenie szkód zdrowotnych i zaburzeń życia rodzinnego, wynikających z używania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz zjawiska picia alkoholu, używania narkotyków i podejmowania innych zachowań ryzykownych przez mieszkańców gminy Czerwieńsk.

Cele szczegółowe to:

1. Zwiększenie dostępności do instytucji wspomagających proces leczenia oraz rehabilitacji osób nadużywających substancji psychoaktywnych i ich rodzin.
2. Redukcja szkód spowodowanych używaniem substancji psychoaktywnych tzn. alkoholu i narkotyków.
3. Zwiększenie świadomości społeczności lokalnej co do skutków używania substancji psychoaktywnych.
4. Podnoszenie kompetencji zawodowych pracowników instytucji wchodzących w skład zespołów działań interdyscyplinarnych w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi oraz przemocy.
5. Inicjowanie działań edukacyjnych adresowanych do szeroko rozumianej społeczności lokalnej dotyczącej używania substancji psychoaktywnych oraz ich konsekwencji.

Warunkami niezbędnymi do osiągnięcia wyżej wymienionych celów są:

- a) zwiększenie dostępności i skuteczności terapii dla osób uzależnionych i współuzależnionych;
- b) zapewnienie mieszkańcom gminy, w szczególności dzieciom i młodzieży, dostępu do programów edukacyjnych i profilaktycznych promujących zdrowy styl życia oraz

- uczących umiejętności potrzebnych do życia bez alkoholu i pozostałych substancji psychoaktywnych;
- c) zmiana zachowań i postaw mieszkańców gminy i instytucji w sytuacjach związanych z alkoholem, narkotykami i przemocą;
  - d) budowanie skutecznych form kontroli prawnej i społecznej nad szkodliwym postępowaniem osób nadużywających alkoholu i używających środków psychoaktywnych (w szczególności przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie).

2. Zadania do realizacji

Zadania ujęte do realizacji wynikają także z Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016 – 2020.

Pierwszym kierunkiem działania wyznaczonym przez NPZ, uwzględnionym w Programie, jest promocja zdrowia, a w tym między innymi: działalność informacyjno-edukacyjna w zakresie ryzyka i szkód wynikających ze spożywania alkoholu, działalność związana z podnoszeniem kompetencji i kwalifikacji zawodowych przedstawicieli podmiotów działających w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom, działalność wpływająca na ograniczenie dostępności substancji psychoaktywnych, profilaktyki.

Drugi kierunek działania wyznaczony przez NPZ do realizacji w Programie to szeroko pojęta profilaktyka, a w tym między innymi działalność zapobiegawcza, poszerzanie, udoskonalanie, wdrażanie oferty skutecznych, rekomendowanych programów profilaktycznych, poszerzenie oferty pomocy psychologicznej, socjoterapeutycznej i opiekuńczej, rozwijanie kompetencji wychowawczych rodziców i wychowawców, sprzyjających budowaniu postaw i zachowań prozdrowotnych dzieci i młodzieży. Redukcja szkód, rehabilitacja (readaptacja, reintegracja) zdrowotna, społeczna i zawodowa to kolejny, trzeci kierunek działania, wymieniony w NPZ do realizacji poprzez Program. Działania w tym zakresie obejmują między innymi: leczenie, rehabilitację, reintegrację osób uzależnionych, zapobieganie negatywnym następstwom nadużywania środków psychoaktywnych, przeciwdziałanie przemocy w rodzinie, wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez finansowanie centrów integracji społecznej, ograniczanie szkód zdrowotnych i społecznych związanych z używaniem substancji psychoaktywnych.

Lp.	Zadanie	Działania	Realizator/ współrealizator	Wskaźnik
1	Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu i pozostałych substancji psychoaktywnych	<ol style="list-style-type: none"> Przekazywanie informacji na temat placówek, grup terapeutycznych publicznych ośrodków zamkniętych osobom uzależnionym i ich rodzinom. Przekazywanie informacji na temat ruchów samopomocowych, o mitingach Klubu Anonimowych Alkoholików. Finansowanie konsultacji terapeutycznych /opinie dla potrzeb sądowych/ osób objętych postępowaniem Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Składanie wniosków do sądu o wszczęcie postępowania w sprawie obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie odwykowym. 	GKRPA, OPS Policja	<ul style="list-style-type: none"> - ilość rozmów przeprowadzonych z osobami objętymi postępowaniem Komisji i osobami zgłoszonymi, - ilość osób skierowanych na badanie przez biegłych, - ilość wydanych opinii - ilość złożonych wniosków do sądu
2	Udzielenie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, problemy narkomanii, pomocy psychologicznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie	<ol style="list-style-type: none"> Zwiększenie umiejętności readaptacyjnej dla osób dotkniętych problemem alkoholowymi i narkomanii: pomoc psychologiczna, pomoc terapeutyczna, praca socjalna, pomoc prawna, programy rehabilitacyjne, działania interdyscyplinarne wobec osób dotkniętych przemocą w rodzinie – procedura Niebieskiej Karty. Kontynuowanie współpracy z Poradniami Leczenia Uzależnień oraz Zapobiegania i Zwalczania Uzależnień. Prowadzenie edukacji publicznej poprzez zakup ulotek, broszur i poradników. Zorganizowanie wycieczki letniego i zimowego z programem profilaktycznym/socjoterapeutycznym dla dzieci ze środowisk zagrożonych . Współpraca z Zespołem Interdyscyplinarnym. Współpraca z Policją. Podnoszenie kompetencji członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, nauczycieli. 	GKRPA OPS Zespół Interdyscyplinarny MGOK Placówki Oświatowe Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie Poradnie Leczenia Uzależnień Sąd Policja	<ul style="list-style-type: none"> ilość osób, które podjęły terapię ilość osób, które terapię ukończyły liczba Niebieskich Kart, w tym liczba zakończonych procedur ilość sztuk ulotek oraz egzemplarzy prasowych ilość dzieci uczestniczących w organizowanym wycieczki letnim i zimowym liczba wniosków złożonych do GKRPA przez zespół Interdyscyplinarny ilość wniosków złożonych do GKRPA przez policję ilość szkoleń, kursów dla członków GKRPA

Lp.	Zadanie	Działania	Realizator/ współrealizator	Wskaźnik
		<p>8. Współpraca z pedagogami i psychologami szkolnymi oraz dyrektorami szkół w zakresie zapotrzebowania na działania profilaktyczne w szkołach.</p> <p>9. Zwiększenie dostępności i skuteczności pomocy psychologicznej poprzez prowadzenie dyżurów konsultacyjnych dla mieszkańców.</p> <p>10. Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego, w tym kierowanie do opiniowania przez biegłych sądowych w przedmiocie uzależnienia oraz do sądu wniosków o zobowiązanie do przymusowego leczenia odwykowego.</p>		<p>ilość spotkań z pedagogami i psychologami szkolnymi</p> <p>ilość dyżurów oraz ilość osób konsultowanych</p> <p>liczba wniosków kierowanych do biegłych sądowych</p> <p>liczba wniosków skierowanych do sądu</p> <p>liczba procedur Niebieskiej Karty powiązanej z nadużywaniem alkoholu</p>
3	<p>Prowadzenie profilaktyki działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych, narkomanii w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo – wychowawczych i socjoterapeutycznych</p>	<p>1. Finansowanie realizowanych w placówkach oświatowych programów edukacyjno – informacyjnych przez podmioty posiadające odpowiednie uprawnienia w tym zakresie (kształtowanie świadomości zdrowotnej i motywacji do dbania o zdrowie u dzieci i młodzieży szkolnej ze szczególnym uwzględnieniem problematyki spożywania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych i ich negatywnych następstw). Ponadto realizatorom powyższych programów rekomenduje się:</p> <p>– realizację długoterminowych i kompleksowych działań profilaktycznych w szkołach opartych na rzetelnej diagnozie, kładących większy nacisk na problematykę uzależnień od alkoholu i innych substancji psychoaktywnych oraz programów ukierunkowanych na rozwijanie umiejętności interpersonalnych, w tym naukę zachowań asertywnych oraz sposobów radzenia sobie ze stresem, a także działań mających na celu</p>	<p>GKRPA</p> <p>OPS</p> <p>Policja</p> <p>Placówki oświatowe</p> <p>Podmioty uprawnione do realizacji programów</p>	<p>- liczba zrealizowanych programów</p> <p>- liczba uczestników programów</p>

Lp.	Zadanie	Działania	Realizator/ współrealizator	Wskaźnik
		<p>wszechstronny rozwój i rozwijanie konstruktywnych realizacji międzyludzkich, wzmocnienie potencjału zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży przez wsparcie pozytywnego i harmonijnego rozwoju, umiejętności osobistych i społecznych, udzielanie wsparcia w rozwiązywaniu problemów i kryzysów rozwojowych, podnoszenie odporności psychicznej i poprawę funkcjonowania emocjonalnego.</p> <p>- Realizację programów skierowanych do rodziców i opiekunów, dotyczących odpowiedniego podejścia do spożycia alkoholu oraz innych substancji psychoaktywnych przez dzieci i młodzież.</p> <p>- Realizację programów i przedsięwzięć profilaktycznych opracowywanych i realizowanych przez młodzież, skierowanych do grup rówieśniczych.</p> <p>2. Zgodnie z rekomendacjami PARPA udział w ogólnopolskich i lokalnych kampaniach edukacyjnych promujących zdrowy styl życia jak i również dotyczących ryzyka szkód wynikających ze spożywania alkoholu i innych substancji psychoaktywnych adresowanych do różnych grup wiekowych.</p> <p>3. Prowadzenie wizytacji monitorujących wnioski na realizację działań profilaktycznych w siedzibie realizatorów programu (w razie zgłaszanych potrzeb).</p> <p>4. Prowadzenie działań na rzecz przeciwdziałania nietrzeźwości kierowców: - zajęcia edukacyjne dla dzieci i młodzieży - zwiększenie liczby kontroli trzeźwości kierowców.</p>	<p>GKRPA</p> <p>OPS</p> <p>placówki oświatowe</p> <p>organizacje pozarządowe</p> <p>GKRPA</p> <p>GKRPA</p> <p>OPS</p> <p>Policja</p>	<p>- liczba kampanii</p> <p>- liczba uczestników kampanii</p> <p>- liczba prac konkursowych</p> <p>- liczba wizytacji</p> <p>-liczba zajęć edukacyjnych</p> <p>- liczba uczestników zajęć edukacyjnych</p> <p>- liczba prowadzonych kontroli trzeźwości</p> <p>- liczba nietrzeźwych</p>

Lp.	Zadanie	Działania	Realizator/ współrealizator	Wskaźnik
		<p>5. Finansowanie warsztatów, szkoleń, konferencji itp. dla realizatorów niniejszego programu w celu podniesienia kwalifikacji i profesjonalizmu świadczonych usług.</p> <p>6. Zakup specjalistycznej literatury, materiałów edukacyjnych.</p> <p>7. Podejmowanie działań edukacyjnych skierowanych do sprzedawców napojów alkoholowych mających na celu ograniczenie dostępności napojów alkoholowych i przestrzegania zakazu sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia, osobom, których zachowanie wskazuje że znajduje się w stanie nietrzeźwości a także na kredyt lub pod zastaw.</p> <p>8. Przeprowadzenie kontroli sklepów i lokali gastronomicznych w zakresie przestrzegania przepisów prawnych, kontrola zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych.</p> <p>9. Przeprowadzanie wizji lokalnych w celu zaopiniowania wniosków o wydanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych .</p> <p>10. Prowadzenie w miarę potrzeb i środków finansowych pozalekcyjnych zajęć sportowych oraz organizowanie i wspieranie lokalnych imprez profilaktycznych, przeglądów, wydarzeń o charakterze prozdrowotnym, rekreacyjno-sportowym i kulturalnym oraz dofinansowanie miejsc aktywnego wypoczynku w tym placów zabaw dla dzieci służących rozwijaniu kultury fizycznej oraz promowaniu zdrowego stylu życia wolnego bez nałogów, oraz spędzania alternatywnego czasu wolnego.</p>	<p>Podmioty organizujące szkolenia, warsztaty, konferencje itp.</p> <p>GKRPA</p> <p>GKRPA</p> <p>Zespół kontrolny GKRPA</p> <p>Zespół kontrolny GKRPA</p> <p>GKRPA</p> <p>MGOK</p> <p>Placówki oświatowe</p> <p>Wojewódzki Szpital Specjalistyczny dla Nerwowo i Psychiczenie Chorych SPOZ w Ciborzu</p>	<p>kierowców</p> <p>- liczba szkoleń</p> <p>- liczba uczestników</p> <p>- liczba zakupionej fachowej literatury</p> <p>- liczba przeprowadzonych działań edukacyjnych</p> <p>- liczba uczestników działań</p> <p>- ilość przeprowadzonych kontroli</p> <p>- ilość przeprowadzonych wizji lokalnych</p> <p>- ilość zajęć, wydarzeń</p> <p>- liczba uczestników</p>

Lp.	Zadanie	Działania	Realizator/ współrealizator	Wskaźnik
		<p>11. Dofinansowanie w miarę możliwości wyposażenia świetlic wiejskich, wiejskich domów kultury i MGOK w sprzęt umożliwiający sprawne przeprowadzanie zajęć o charakterze terapeutycznym, profilaktycznym i prozdrowotnym.</p> <p>12. Współdziałanie z Kościołem w zakresie wychowania dzieci i młodzieży w trzeźwości.</p>	<p>Hala Sportowa</p> <p>GKRPA</p> <p>MGOK</p> <p>GKRPA</p> <p>Kościół</p>	<p>- ilość zajęć</p> <p>- ilość uczestników</p> <p>- ilość zajęć</p> <p>- ilość uczestników</p>
4	Wspomaganie działalności instytucji stowarzyszeń i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych i narkomanii	<p>1. Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu poprzez wspieranie klubu abstynenta oraz innych form działań pomocowych poza terapią, których odbiorcami są osoby uzależnione i ich rodziny.</p> <p>2. Wspomaganie organizacji pozarządowych, instytucji i osób fizycznych w obszarze profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień .</p>	<p>GKRPA</p> <p>Klub abstynenta</p> <p>MGOK</p> <p>GKRPA</p> <p>OPS</p> <p>Organizacje pozarządowe</p> <p>Osoby fizyczne</p> <p>MGOK</p>	<p>- liczba przedsięwzięć</p> <p>- -liczba uczestników</p> <p>- liczba przedsięwzięć</p> <p>- -liczba uczestników</p>

3. Adresaci Programu

Program jest adresowany do wszystkich mieszkańców gminy Czerwieńsk, a w szczególności: dzieci, młodzieży, rodziców, osób zawodowo zajmujących się pracą z osobami nadużywającymi alkoholu, nauczycieli wychowawców, pedagogów, osób uzależnionych, współuzależnionych oraz członków ich rodzin, osób doświadczających przemocy, sprawców przemocy oraz członków ich rodzin.

4. Realizatorzy programu

Program będzie realizowany min. przez:

- a) Ośrodek Pomocy Społecznej w Czerwieńsku
- b) Gminną Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Czerwieńsku
- c) Zespół Interdyscyplinarny

- d) Punkt Terapeutyczno – Konsultacyjny w Czerwieńsku
- e) Straż Miejska w Czerwieńsku
- f) Placówki oświatowe
- g) Miejsko - Gminny Ośrodek Kultury w Czerwieńsku
- h) Podmioty lecznicze
- i) Organizacje pozarządowe
- j) Kościół

Ponadto zadania zawarte w niniejszym Programie będą współrealizowane przez stowarzyszenia, fundacje, placówki prowadzące działalność leczniczą, związki wyznaniowe, psychologów, pedagogów, prawników, terapeutów, socjo-terapeutów, specjalistów terapii uzależnień itp.

VII. Sposoby realizacji Programu

Przy realizacji Programu zastosowane będą następujące strategie:

- 1) **strategia informacyjna** - realizowana na każdym poziomie zagrożeń, której celem jest informowanie o skutkach zachowań ryzykownych i umożliwianie dokonywania racjonalnego wyboru. Stosuje się tu założenie, iż dostarczenie informacji o skutkach zachowań negatywnych powoduje zmianę zachowań ryzykownych poprzez zmianę postawy;
- 2) **strategia edukacyjna** - kładzie nacisk na umiejętność dokonywania racjonalnych wyborów, zmierza do kształtowania osoby posiadającej własne zdanie, preferującej zdrowy styl życia, akceptującej swoją tożsamość i umiejącej pomagać innym;
- 3) **strategia alternatywna** - realizowana jest przez szkołę i rodzinę. Środowiska te powinny zarówno rozwijać i kształtować zainteresowania, jak i proponować alternatywne/zdrowe sposoby spędzania wolnego czasu. W stosowaniu tej metody bardzo ważna jest modelująca rola dorosłych. Jej celem jest pomoc w zaspokajaniu potrzeby osiągnięcia sukcesu, satysfakcji, przynależności poprzez działalność pozytywną, będącą alternatywą dla zachowań ryzykownych;
- 4) **strategia interwencyjna** - kładzie nacisk na wsparcie w sytuacjach trudnych oraz udzielanie specjalistycznej pomocy osobom jej potrzebującym oraz ich rodzinom. Dotyczy ona grup podwyższonego ryzyka;
- 5) **strategia zmniejszania szkód** - ma za zadanie zmniejszanie szkód indywidualnych jednostki oraz całego społeczeństwa poprzez zmniejszanie zagrożenia, jakie niosą ze sobą zachowania ryzykowne. Adresatem strategii są grupy najwyższego ryzyka.

Realizacja Programu nastąpi również poprzez:

- a) zlecenie realizacji zadań wybranym podmiotom;
- b) współpraca z podmiotami, w których zakresie kompetencji leżą działania zmniejszające zagrożenia, jakie niosą ze sobą zachowania ryzykowne;
- c) nadzór nad realizacją zleconych zadań;
- d) tworzenie bazy merytorycznej, organizacyjnej i materialnej niezbędnej do realizacji programu.

VIII. Źródła finansowania

Ustawodawca wskazał gminom główne źródło pozyskania środków finansowych na realizację wskazanych zadań własnych. Jest nim dochód gminy pochodzący z opłat za korzystanie z zezwoleń na detaliczną sprzedaż napojów alkoholowych i nie może być przeznaczony na inne cele. Oznacza to, że środki pochodzące z tych opłat, są ściśle powiązane z realizacją gminnego Programu i nie mogą być przeznaczone na inne, nie związane z przeciwdziałaniem alkoholizmowi i narkomanii zadania. Zadania przewidziane do realizacji, zapisane w niniejszym Programie są kontynuacją działalności prowadzonej w latach ubiegłych. Doświadczenia zdobyte podczas dotychczasowej realizacji pozwalają na dokładniejsze poznanie środowiska lokalnego jego potrzeb.

W budżecie Gminy Czerwieńsk na rok 2020 środki finansowe zostały zabezpieczone w dziale 851 (ochrona zdrowia) rozdział 85153 (przeciwdziałanie narkomanii) oraz rozdz. 85154 (przeciwdziałanie alkoholizmowi).

IX. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Zgodnie z treścią art. 4¹ ust. 3 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277): *” Wójtowie (burmistrzowie, prezydenci miast) powołują gminne komisje rozwiązywania problemów alkoholowych, w szczególności inicjujące działania w zakresie określonym w ust.1 oraz podejmujące czynności zmierzające do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie lecznictwa odwykowego ”.*

W skład Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wchodzi osoby posiadające wymagane przeszkolenie w zakresie podstawowej wiedzy na temat problematyki alkoholowej, zgodnie z wymaganiami ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2019 r. poz. 2277).

Zasady wynagradzania członków Komisji.

Określa się następujące zasady wynagradzania członków Komisji:

1. Członkom Komisji przysługuje wynagrodzenie w formie ryczałtu miesięcznego, otrzymywane z tytułu wykonywania czynności związanych z pełnieniem obowiązków społecznych, które obejmuje udział w posiedzeniach Komisji, udział w pracach zespołów i dyżurów:
  - a) Przewodnicząca Komisji – 800,00 zł
  - b) Sekretarz Komisji – 800,00 zł
  - c) Członek Komisji – 500,00 zł.
2. W przypadku niewywiązania się z obowiązków wynikających z miesięcznego planu Komisji wynagrodzenie w formie ryczałtu miesięcznego nie przysługuje.
3. Stwierdzenia niewykonania obowiązków wynikających z miesięcznego planu Komisji dokonuje Przewodnicząca Komisji na piśmie, które przekazuje do Referatu Finansowo – Budżetowego w Urzędzie Gminy i Miasta w Czerwieńsku.
4. Podstawę do wypłacenia wynagrodzenia stanowi przedłożone przez Przewodniczącą Komisji zestawienie udziału poszczególnych członków Komisji w posiedzeniu, zespole, dyżurze, kontroli do Referatu Finansowo – Budżetowego w Urzędzie Gminy i Miasta w Czerwieńsku - w przeciwnym przypadku wynagrodzenie nie przysługuje.

X. Kontrola realizacji Programu

Stałe monitorowanie sytuacji na terenie gminy Czerwieńsk w zakresie nadużywania alkoholu we współpracy z pozostałymi podmiotami, dostarcza podstaw do planowania działań profilaktycznych oraz przesłanek do oceny ich skuteczności i wyznaczenia priorytetów do dalszej pracy.

Kontrola realizacji gminnego Programu obejmuje min.:

1. Składanie rocznego sprawozdania do 30 kwietnia następnego roku z realizacji Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii, zawierającego informacje dotyczące wielkości środków finansowych przeznaczonych na jego realizację, ilości i rodzaju podmiotów współpracujących, liczby przeprowadzonych działań i liczby osób objętych tymi działaniami.
2. Przekazanie właściwemu wojewodzie, do dnia 31 marca każdego roku, rocznej informacji zrealizowanych lub podjętych w ubiegłym roku zadaniach z zakresu zdrowia publicznego.
3. Składanie doraźnych informacji w trakcie roku dla potrzeb Rady Miejskiej w Czerwieńsku

4. Doraźna kontrola wydatków na realizację Programu przez Komisję Rewizyjną Rady Miejskiej w Czerwieńsku.

XI. Przewidywane efekty realizacji Programu

Przewidywane efekty realizacji programu to min.:

1. Podniesienie świadomości mieszkańców gminy Czerwieńsk wobec skutków nadużywania alkoholu oraz substancji psychoaktywnych.
2. Zwiększenie zaangażowania lokalnej społeczności w działania związane z ograniczeniem alkoholizmu oraz używania pozostałych substancji psychoaktywnych na terenie gminy Czerwieńsk.
3. Udzielanie profesjonalnej pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym od alkoholu i pozostałych substancji psychoaktywnych.
4. Zmniejszenie skali dysfunkcji występujących w rodzinach, wynikających z uzależnienia i współuzależnienia.

W celu sprawdzenia, czy planowane efekty zostały osiągnięte, niezbędne jest prowadzenie czynności monitorujących i prowadzenie działań korygujących.

UZASADNIENIE

do uchwały w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na 2020 rok Gminny Czerwieńsk.

Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na 2020 rok Gminny Czerwieńsk, stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

Zgodnie z art. 4¹ ust. 1 ustawy z dnia 26 października 1982 roku *o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi* do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych. Realizacja ww. zadań prowadzona jest w formie Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, uchwalanego corocznie przez Radę Miejską w Czerwieńsku. W odniesieniu do art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku *o przeciwdziałaniu narkomanii* niniejsza uchwała zawiera również program przeciwdziałania narkomanii w gminie. Program zawiera także działania w ramach lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 roku *o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie*.

Program jest kontynuacją zadań realizowanych w gminie z lat poprzednich. określa on lokalne działania w zakresie zadań własnych, obejmujących profilaktykę oraz minimalizację szkód społecznych, wynikających z nadużywania alkoholu, innych substancji psychoaktywnych oraz związanych ze zjawiskiem przemocy, a także opiera się na założeniach wynikających z Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020.

Program jest adresowany do wszystkich mieszkańców gminy Czerwieńsk, a w szczególności: dzieci, młodzieży, rodziców, osób zawodowo zajmujących się pracą z osobami nadużywającymi alkoholu, nauczycieli wychowawców, pedagogów, osób uzależnionych, współuzależnionych oraz członków ich rodzin, osób doświadczających przemocy, sprawców przemocy oraz członków ich rodzin.

Na realizację zadań są przeznaczone środki uzyskiwane z tytułu wydawanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych, które określa plan finansowy.

Na podstawie uchwały nr 0007.262.2018 Rady Miejskiej w Czerwieńsku z dnia 28 lutego 2018 r. w *sprawie określenie zasad i trybu przeprowadzania konsultacji społecznych z mieszkańcami Gminy Czerwieńsk* (Dz. Urz. Woj. Lubus. z 2018 r. poz. 522 ze zmianami), Burmistrz Czerwieńska ogłosił w dniu 08 listopada 2019 r. konsultacje w sprawie projektu uchwały Rady Miejskiej w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na 2020 rok Gminny Czerwieńsk. Data rozpoczęcia i zakończenia konsultacji to 15.11.2019 r - 28.11.2019 r. Cel konsultacji to poznanie opinii mieszkańców Gminy Czerwieńsk w sprawie dotyczącej przedmiotu konsultacji.

Program na rok 2020 został opracowany zgodnie z ww. obligatoryjnymi zadaniami oraz potrzebami występującymi na terenie gminy. W świetle powyższego podjęcie uchwały w sprawie uchwalenia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Przeciwdziałania Narkomanii na 2020 rok Gminny Czerwieńsk jest zasadne.

Opracował: Paweł Wikiera